

כת. יש הנוהגים לקדש בטבעת זהב ויש מכסף. ועדיף בזהב לבן.^{כח}
 כט. יש נוהגים להתיר מהחתן והכלה כל הקשרים שבבגדיהם קודם החופה.^{כט}
 ל. יש הנוהגים לעשות שמחה לאחר כ"ה שנות נישואין. ונקרא בשם חתונת הכסף.^ל

מרמזת שהיה ללא אור מקיף ועכשיו זוכה לאור המקיף. ובס' מטה משה (ח"ג. חופה) כתב. כיון שהחתן דומה למלך המוקף חיילים. וי"א שהקפה זו דוגמת יריחו להפיל החומות. והביא מקיצור שו"ע (ס' קמ"ה ס"ה) שמקיפים ז' פעמים. כנגד ז' חופות שעשה ה' לחווה. וכן להראות שהנישואין לשם ה' ששוכן בז' רקיעים. ולכן יש ז' ברכות. ובפסוק כי יקח איש ונוסח "הרי את" יש ז' תיבות. ודו"ק. אך בתשב"ץ (ס' תס"ה) כתב שמקיפים ג"פ רמז לג"פ שכתוב בתורה כי יקח. ובמקורי המנהגים (ס' ע"ב) כתב. שזה כנגד ג"פ וארשתך. עיי"ש"ב.

כח כ"כ בס' נפש חיים (מ"ק אות י') וטעמם כיון שהיא המתכת שבקושי משמעת קול. וכ"ה בס' נתיבות המערב (נישואין אות כ') מנ"ב (דר"ז) שכן המנהג. שזה סימן לאשת חיל שאין קולה נשמע שלא תהא צעקנית אלא דיבורה בנחת. ודו"ק.
 ובשו"ת דברי ישראל (וועלץ. אע"ז סו"ס ל') הביא מהפוסקים שיש ענין שהאשה תענוד תמיד את טבעת הנישואין לזיכרון. וכ"ה שיש ענין שיהא מרובע מבחוץ ועגול מבפנים [וכמ"ש במנהגי קאמרנא]. אך הביא חילוק במנהגים שיש עושים בזהב ויש בכסף. וביאר. דהעושים בכסף טעמם כיון שכסף מסמל את החסד ורחמים. והנוהגים בזהב טעמם. דהא הפסוק "הנחמדים מזהב" שרומז על הנחת טבעת הקידושין באצבע [עיי"ש]. כתוב בו במפורש גם שהוא מזהב. ודו"ק.
 ובס' שפע חיים (מצאנו. ח"ה ס' שפ"ה) הסיק שטבעת מזהב עדיף. ועדיף שיהא זהב לבן. עיי"ש"ב.
 וע"ע בשו"ת הרב"ז (משפ"ן. אע"ז ס' ל"ז) ע"ד הרמ"א (ס' כ"ז) שהמנהג לקדש בטבעת. ובשו"ת משנה הלכות (מהדו"ת ח"ב ס' שכ"ב). ובתשובות והנהגות (ח"ב ס' תרל"ח. וח"ד ס' רפ"ז). ודו"ק.

כט כ"ה בס' מנהגי ישורון (ס' קע"א) וכתב הטעם. דחיישינן לכשפים שמא נעשה כישוף בקשר כדי שלא יוכלו להזדווג ולהיזקק זל"ז. ועיין בנשמת חיים שהביא בשם התרגום יונתן וירושלמי (דברים כ"ד ו') עה"פ לא יחבול רחים ורכב. שמיירי בקשירת חתנים. עכ"ל.
 ועיין מעשה בירושלמי (סנהדרין פ"ז סוף ה"ג). וביאר בפנ"מ. העלה המכשפה שעשתה הכישוף והשליכה קשר הכישוף לים. ולבסוף מצאו הקשר והתירוהו. ויצא ממנו ר"י בן בתירה. ודו"ק.
 וכ"ה בשער הגלגולים (הקדמה ל"ח) שמהר"ח"ו היה קשור בכישוף הנ"ל ט' חודשים.
 ועיין להגר"ע מנצור (בפתיחה לס' לחיים בירושלים) שיש בדברי האריז"ל ייחודים לבטל הכישוף הזה. וכן ענין כתיבת שמות על הביצים. עיי"ש.
 ובס' פרחי שושנים (לר"י מונסונייגו. ראב"ד פאס. מערכת סגולות אות י') כתב סגולה להתיר הנקשר. יקח ג' ביצים ויכתוב על כו"א גמ"ר גב"ר גרגיר"ך. ותאכל האשה א'. והאיש א'. ואת השלישי יחצוהו בסכין שהרג הנפש [א"ה הר"ך. לכאן כוונתו לסכין השחיטה]. ויאכלוהו. עיי"ש.
 ועיין בס' צדקה לחיים (מ"כ אות רפ"ו) שצדקה מתיר הכשפים. כ"מ מהירושלמי (הנ"ל) דע"י צדקה ומחזיק בת"ח ניצול מכישוף. עכ"ל. וע"ע בזה בסגולות ישראל באורך.

ל בשו"ת באר אליהו (כץ. אע"ז ס' נ"ח) נשאל מה המקור למנהג זה. וניסה לייסד המנהג. שביהמ"ק השלישי מורכב הרבה מהמספר כ"ה (עיין יחזקאל פ"מ-א) מה שלא נמצא כן בשאר בתי המקדש ששם מצוי המספר נ' ק'. וכן בתרומת המשכן לעת"ל מופיע מס' כ"ה (יחזקאל פמ"ה פ"ב) מה שלא מוזכר בפ' בחוקותי. וכן התאריך ה"ה לחודש מסוגל לגאולה. שבכ"ה באדר יצא

- לא. יש הנוהגים לקשור חוט שני אדום על התינוק.^א
 לב. פשט המנהג לומר פסוק "שמע ישראל" בשעת המילה.^ב
 לג. נוהגים לעשות סעודה לאחר המילה. וביום הג' למילה. וחשיב סעודת מצוה.^ג

יהויכין מהכלא. ובכ"ה באלול נשלמה חומת ירושלים. וחנוכה. ועוד. עיי"ש"ב.

וכ"ע לבעל הטורים מש"כ עה"פ כה תברכו את בני".

ולכן. כיון שמצינו שחז"ל כתבו על הגישואין שהוא כבונה א' מחורבות ירושלים. שהוא ענין הגאולה ובהמ"ק. לכן מצינים אותו בדווקא במספר הכ"ה. ודו"ק.

לא בס' שבילי הפרשה (דק"כ) הביא משו"ת באר משה (ח"ח ס' ל"ו) שכתב. מה שנהגו לקשור חוט שני אדום על התינוק והעגלה נגד עיה"ר. זה בכלל מנהג זקניות שכתב הרשב"א. שאין לזלזל בו גם שלא נודע טעמו. ודו"ק.

והביא מס' הכלבו על מילה (דקכ"ט) שהביא מכתב מהאדמו"ר מאלכסנדר ששלח לר' זליג מרגליות. וז"ל. היות שידענו מבעל הישמח משה. סגולה למעוברת. שיהא לה הריון קל בלא מכשול ותלד זרע של קיימא. למדוד חוט בקבר רחל. ובקשו שימדוד וישלח לו. והביא שם. שכבר ידוע סגולה זו מימי קדם. עיי"ש.

ובס' דברי תורה (תניינא. אות ע"א) כתב. מראה אדום מורה על דין וגבורה. ושגור בפי זקנינו שמראה אדום מסוגל לגרש שלא ישלוט עיה"ר. וי"ל שהוא כמו השם "אגלא" שהוא גבורה ומגרש עיה"ר שמפחדים ממנו הקליפות. ודו"ק.

ואף שבשו"ת אורחותיך למדני (ס' ק"מ) אסר לקשור חוט אדום על היד וכמ"ש בתוספתא (שבת) אסור לקשור חוט אדום על האצבע משום דרכי אמורי. אך עיין בשו"ת יחו"ד (ח"ו ס' נ') שדבר שלא הוזכר בש"ס אין בו משום דרכי אמורי. ויש להם ע"מ שיסמוכו. ודו"ק.

לב כ"כ בשו"ת הלק"ט (ח"ב ס' קס"ט) אבי הבן. תופס התינוק. ואומר פסוק שמע ישראל. ובס' שבילי הפרשה (דקל"ט) הביא מס' אמירה יפה (ערך ברזל) שהסביר זאת לפי המדרש (עיין בלח"מ הל' מילה פ"ב ה"א) "כשזרק דוד המלך את האבן על גלית. נתן הברזל רשות לאבן שיעבור בו בתנאי שימולו בו" ולכן מאז מלים דווקא בברזל ולא בצור. ואיתא בגמ' סוטה (דמ"ב) שגלית רצה לבטל את בני"מ מק"ש. ובזוה"ק (ח"ג דרע"ב) כתב. נטל דוד ה' חלוקי אבנים. כנגד שמע ישראל ה' אלו ה'. וכששם אותם בקלע נהפכו לאחד. ובזה הרג לפלישתי. ולכן כיון שנעשה נס זה ע"י הק"ש. ממילא כיון שמלים בברזל. אומרים גם ק"ש. ודו"ק.

והביא משו"ת באר משה (ח"א ס"ו ס' א') שאף שאפשר למול במספרים. נהגו ישראל למול בסכין. ע"פ מש"כ בס' גן עדן (עניני מילה דקס"ב) שענן ממייסדי הקראים. חייב למול במספריים. ע"פ מה שכתוב חרבות צורים- ב'. וזה מספריים. וכדי להוציא מדעתו. נהגו כולם בסכין. עיי"ש.

לג בשו"ע (יו"ד ס"ו ס' רס"ה) כתב. מצוה לאכול בסעודת מילה. דמקרי סעודת מצוה. ונהגו לקבץ מנין לסעודה. וכ"ע בשו"ת עמק יהושוע (ח"ג יו"ד ס' י"ח) במעלת סעודת מילה ופדיוה"ב.

ובילקוט מאורי אור (טשרנוביל. סעודת מצוה) הקפיד מאוד שיעשו סעודה בברית המילה. שסמא"ל ר"ת ס'עודת מ'צוה א'ין ל'עשות. וקאי על סעודת מילה ומסכת. ובמסכת כבר הצליח לפעול אך במילה נלחם נגדו. [ובזה מנצח המלאך מיכאל לס"מ שאמ"ל אף שמצליח להחטיא בנ"א אך אינם חוטאים בלב שלם דהא לא מצינו שעושים ע"ז סעודה וכמו בברית]. עיי"ש. ובס' דרש משה (פ' בשלח). הביאו בעלינו לשבח ויקרא. תשובה צ"ז) כתב. "זה אלי ואנוהו" בברית מילה. זה הסעודה. ודו"ק.